

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων

Οι απαιτήσεις του νομικού πλαισίου για τα απόβλητα τροφίμων στην εστίαση και τη φιλοξενία

Σοφία Μάνη
Προϊσταμένη Τμήματος Διαχείρισης Αποβλήτων

02.10.2023

Νόμος πλαίσιο για τη διαχείριση αποβλήτων

Η διαχείριση των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των αποβλήτων τροφίμων, προβλέπεται στον **ν.4819/2021**, νόμος πλαίσιο για τα απόβλητα, με τον οποίο ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η οδηγία 2008/98/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/851.

Με το νόμο θεσπίζεται το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων.

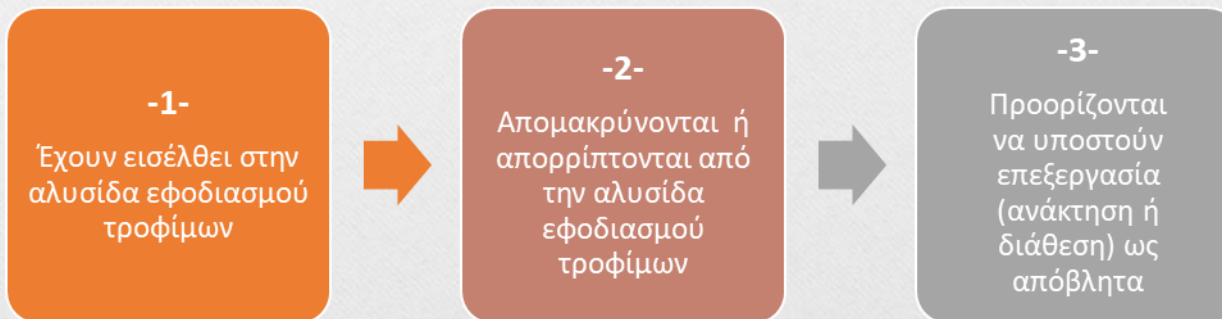
Εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του τα ζωικά υποπροϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των μεταποιημένων προϊόντων... εκτός από εκείνα που προορίζονται για αποτέφρωση, υγειονομική ταφή ή χρήση σε εγκαταστάσεις βιοαερίου ή κομποστοποίησης ή λιπασματοποίησης.

Σε κάθε περίπτωση ισχύει το νομοθετικό πλαίσιο για τα ΖΥΠ.

Βασικές προϋποθέσεις για να καταστούν τα τρόφιμα απόβλητα

Απόβλητα τροφίμων νοούνται όλα τα τρόφιμα, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002, τα οποία έχουν καταστεί απόβλητα (παρ. 4α, άρθρο 3, Ν. 4819/2021). Τα απόβλητα τροφίμων δύνανται να αποτελούνται από μέρη τροφίμων τα οποία προορίζονται για βρώση και μέρη τροφίμων τα οποία δεν προορίζονται για βρώση από τον άνθρωπο.

Προϋποθέσεις για να καταστούν τα τρόφιμα απόβλητα:

Πλεονάσματα τροφίμων

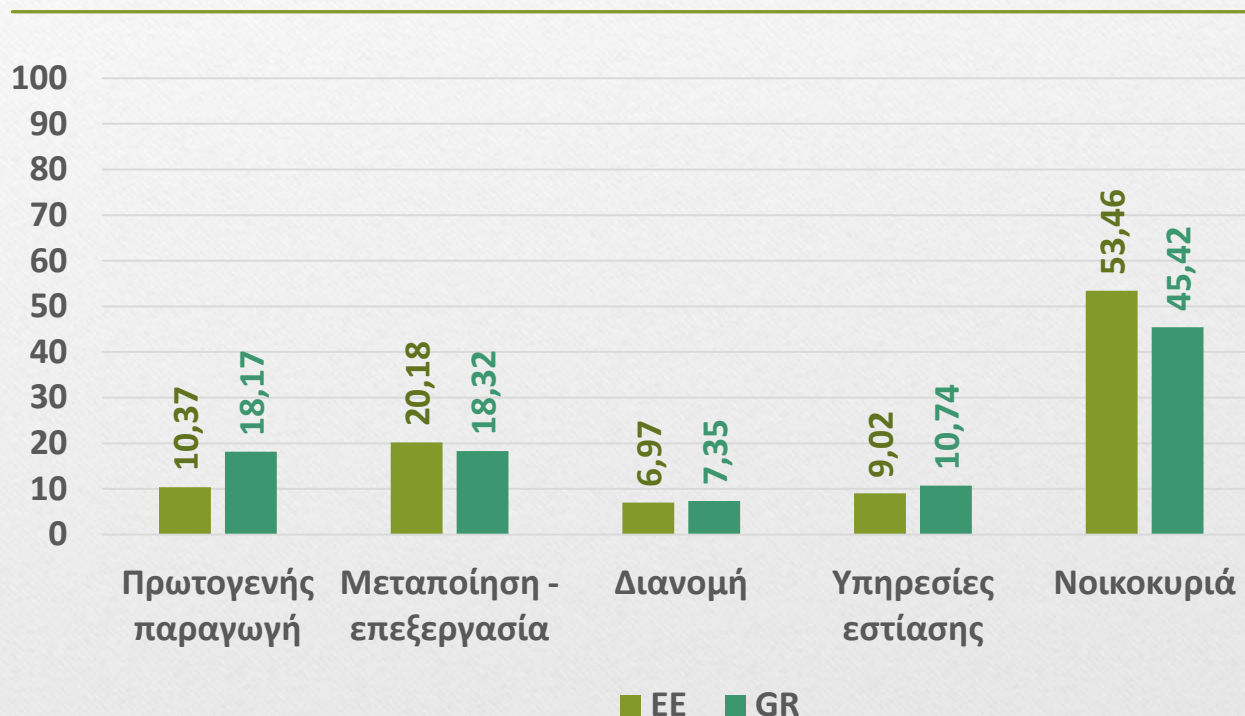
τελικά προϊόντα διατροφής, συμπεριλαμβανομένου του φρέσκου κρέατος, των φρούτων και των λαχανικών, μερικώς επεξεργασμένα προϊόντα ή συστατικά τροφίμων τα οποία ενδέχεται να προκύψουν σε οποιοδήποτε στάδιο της αλυσίδας παραγωγής και διανομής τροφίμων για διάφορους λόγους, όπως

- ✓ τρόφιμα που δεν πληρούν τις προδιαγραφές του παρασκευαστή ή του πελάτη και, συγκεκριμένα, διαφοροποιούνται ως προς το χρώμα, το μέγεθος, το σχήμα, τη σύσταση, έχουν αλλοιωμένη συσκευασία ή επισήμανση, χωρίς ωστόσο να υποβαθμίζεται η ασφάλεια του τροφίμου ή η ενημέρωση των καταναλωτών,
- ✓ φέρουν εσφαλμένη χρονική ένδειξη, όπως τα προϊόντα που προορίζονται για συγκεκριμένη εορταστική περίοδο ή προωθητική ενέργεια, έχουν μικρό υπόλοιπο ζωής, έχει παρέλθει η ημερομηνία ελάχιστης διατηρησιμότητας, αλλά μπορούν ακόμη να καταναλωθούν με ασφάλεια
- ✓ πλεονάσματα που δημιουργούνται από ακυρώσεις παραγγελιών

Ο τελικός προορισμός καθορίζει αν τα πλεονάσματα συνιστούν απόβλητα

Επίπεδα παραγωγής αποβλήτων τροφίμων σε εθνικό επίπεδο και επίπεδο ΕΕ

Έτος 2020

Σύνολο: 58,51εκ. τόνοι ΕΕ - 2,05 εκ. τόνοι GR

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

**Προβλέψεις
για την
Πρόληψη
Δημιουργίας
Αποβλήτων
Τροφίμων
& την διαχείριση
αποβλήτων
τροφίμων**

Πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων (1/2)

Σε παγκόσμιο επίπεδο (FAO), εκτιμάται ότι **30%** των τροφίμων που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση χάνεται, κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων. Σε αυτή την ποσότητα αντιστοιχούν:

- **το 8% των ετήσιων εκπομπών** αερίων θερμοκηπίου,
- ετήσια οικονομική ζημία **US\$940 δισεκατομμύρια**,
- **~ 25% της κατανάλωσης νερού** που χρησιμοποιείται στην γεωργία
- καλλιεργήσιμη γη **ίση με την έκταση της Κίνας**

Εκτός αυτών τα απόβλητα τροφίμων συνεισφέρουν στην **επισιτιστική ανασφάλεια** καθώς επιφέρουν μείωση στη διαθεσιμότητα των τροφίμων και περιορίζουν την πρόσβαση σε ασφαλή, πλούσια σε θρεπτικά συστατικά και οικονομικά προσιτά τρόφιμα, λόγω αύξησης των τιμών των τροφίμων και μείωσης του εισοδήματος των παραγωγών. Εκτιμάται ότι περίπου **800 εκατομμύρια άτομα** δεν έχουν πρόσβαση σε **επαρκή ποσότητα τροφίμων** ενώ περισσότερα από **2 εκατομμύρια άτομα** έχουν **ανεπάρκειες μικροθρεπτικών συστατικών**.

Πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων (2/2)

(σημείο 31 του προοιμίου της οδηγίας (ΕΕ) 2018/851)

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν μέτρα τα οποία αποσκοπούν στην πρόληψη και μείωση της δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων κατά την πρωτογενή παραγωγή, την επεξεργασία και τη μεταποίηση, το λιανικό εμπόριο και άλλες μορφές διανομής τροφίμων, σε εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης καθώς και στα νοικοκυριά.

Στόχος είναι η προώθηση της πρόληψης και μείωσης της δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων σύμφωνα με το θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030, το οποίο εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, και ιδίως τον στόχο για μείωση στο μισό των παγκόσμιων κατά κεφαλήν αποβλήτων τροφίμων σε επίπεδο λιανικού εμπορίου και καταναλωτή και μείωση των απωλειών τροφίμων στα επιμέρους στάδια της αλυσίδας παραγωγής και εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένης της απώλειας μετά τη συγκομιδή, έως το 2030.

Νομοθετικές προβλέψεις για την προώθηση της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων (1/2)

(άρθρο 20 ν. 4819/2021)

- Θέσπιση στόχου μέχρι το 2030 α) μείωσης των απωλειών τροφίμων κατά μήκος της αλυσίδας παραγωγής και εφοδιασμού και β) μείωσης της κατά κεφαλήν παραγωγής αποβλήτων τροφίμων κατά 30% σε σχέση με το 2022 σε επίπεδο λιανικής πώλησης και καταναλωτή
- Εξειδίκευση της ιεράρχησης αποβλήτων για τα απόβλητα τροφίμων
- Καθορισμός υπόχρεων επιχειρήσεων, που περιλαμβάνει επιχειρήσεις στον τομέα εστίασης (ξενοδοχεία, εστιατόρια, επιχειρήσεις τροφοδοσίας, μονάδες υγειονομικής περίθαλψης κ.ά.), για την
 - ✓ υποχρεωτική τήρηση της ιεράρχησης αποβλήτων τροφίμων (σχετικοί όροι στην ΑΕΠΟ και τις ΠΠΔ) και
 - ✓ τη συστηματική καταγραφής τους

Αποφυγή δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων
(πχ οργανικών αποβλήτων από την παραγωγή τροφίμων,
ακατάλληλων υλικών και προϊόντων για κατανάλωση ή επεξεργασία)

Χρήση απούλητων τροφίμων κατάλληλων για ανθρώπινη
κατανάλωση μέσω δωρεών και αναδιανομής ή
περαιτέρω επεξεργασίας τροφίμων για ανθρώπινη
κατανάλωση

Χρήση ως ζωοτροφή ή

εκ νέου μεταποίηση σε προϊόντα

Χρήση για λίπασμα/
εδαφοβελτιωτικό στη γεωργία ή
για παραγωγή ενέργειας μέσω
βιοαερίου

Αποτέφρωση με
ενεργειακή ανάκτηση

Διάθεση

Ιεράρχηση Αποβλήτων Τροφίμων

(παρ.1 άρθρο 20 Ν. 4819/2021)

Νομοθετικές προβλέψεις για την προώθηση της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων (2/2) *(άρθρα 20 & 21 ν. 4819/2021)*

- Ενθάρρυνση της δωρεάς και της αναδιανομής τροφίμων για ανθρώπινη κατανάλωση μέσω:
 - καθορισμού υποχρεώσεων των δωρητών (διασφαλίζουν ότι τα αγαθά δεν θέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία) και των δωρεοδόχων (ως τελικοί καταναλωτές, είναι υπεύθυνοι για τη σωστή συντήρηση, μεταφορά, αποθήκευση, διανομή και διάθεση των τροφίμων στους ωφελούμενους).
 - παροχής οικονομικών κινήτρων για τη δωρεά τροφίμων σε προκαθορισμένους δωρεοδόχους, όπως υπηρεσίες δημόσιου τομέα, φιλανθρωπικά ιδρύματα, κ.α. (μείωση του φόρου κατά 20% επί των δωρεών τροφίμων προς τους δωρεοδόχους)

Λοιπές προβλέψεις νομοθεσίας σχετικά με τα απόβλητα τροφίμων στην εστίαση (1/2)

Χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων (άρθρο 50 ν.4819/2021)

Φορείς επιχειρήσεων μαζικής εστίασης, ανεξαρτήτως δυναμικότητας (άμεσα)

☞ Υπό την προϋπόθεση ότι έχει εκκινήσει η υλοποίηση της χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων από τον οικείο Ο.Τ.Α. α' βαθμού (έναρξη 1/1/2022)

Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα > 100 κλινών (έναρξη 1/1/2023)

☞ Υπό την προϋπόθεση ότι βρίσκεται σε λειτουργία Μονάδα Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων (ΜΕΒΑ) ή ιδιωτική ΜΕΒΑ που εξυπηρετεί τον οικείο Ο.Τ.Α. α' βαθμού και υπό την επιφύλαξη των ειδικότερων όρων της ΑΕΠΟ της

☞ Μεριμνούν για τη συλλογή μεταφορά σε συνεργασία με επιχειρήσεις συλλογής-μεταφοράς βιοαποβλήτων ή με τον οικείο Ο.Τ.Α. α' βαθμού

Λοιπές προβλέψεις νομοθεσίας σχετικά με τα απόβλητα τροφίμων στην εστίαση (2/2)

Εφαρμογή συστήματος «πληρώνω όσο πετάω» (σύστημα ΠΟΠ - άρθρο 37 ν. 4819/2021)

Χρέωση με βάση την πραγματική ποσότητα των παραγόμενων αποβλήτων

Βιοαπόβλητα:

Φορείς μαζικής εστίασης, ανεξαρτήτως δυναμικότητας, σε ΟΤΑ α' βαθμού με πληθυσμό άνω των 20 χιλ. κατοίκων (έναρξη 1/1/2023)

☞ υπό την προϋπόθεση ότι βρίσκεται σε λειτουργία Μονάδα Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων (ΜΕΒΑ) ή ιδιωτική ΜΕΒΑ που εξυπηρετεί τον οικείο Ο.Τ.Α. α' βαθμού

Αστικά απόβλητα:

Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα > 100 κλινών, σε ΟΤΑ α' βαθμού με πληθυσμό άνω των 10 χιλ. κατοίκων (έναρξη 1/1/2023)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Καταγραφή Παραγωγής Αποβλήτων Τροφίμων

Σκοπιμότητα μέτρησης σε εθνικό επίπεδο

- Παρακολούθηση επιπέδων αποβλήτων τροφίμων και προόδου εφαρμογής των μέτρων πρόληψης
- Κάλυψη υποχρέωσης ετήσιας αναφοράς προς την ΕΕ για κάθε στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, σύμφωνα με το μορφότυπο της Εκτελεστικής Απόφασης (ΕΕ) 2019/2000:
 - ✓ 1^η περίοδος υποβολής: Ιούλιος 2022 για το έτος αναφοράς 2020
 - ✓ Κοινή μεθοδολογία μέτρησης επιπέδων αποβλήτων τροφίμων σύμφωνα με την κατ' εξουσιοδότηση Απόφαση (ΕΕ) 2019/1597
- ☞ *Αναμένεται η θέσπιση στόχου μείωσης επιπέδων αποβλήτων τροφίμων σε επίπεδο ΕΕ με χρονικό ορίζοντα το 2030*

Προβλέψεις νομικού πλαισίου για τη μέτρηση αποβλήτων τροφίμων *(άρθρο 20 ν. 4819/2021)*

Καταχώριση σε ετήσια βάση των επιπέδων αποβλήτων τροφίμων, καθώς και των πλεονασμάτων τροφίμων που διατίθεται ως δωρεά για ανθρώπινη κατανάλωση στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων Τροφίμων (εν συντομία ΗΜΑΤ), το οποίο διαλειτουργεί σε κοινό περιβάλλον με το **Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (ΗΜΑ)**, μια ηλεκτρονική υπηρεσία που παρέχεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Η πρώτη υποβολή των στοιχείων παραγωγής αποβλήτων τροφίμων από τους υπόχρεους αφορά το έτος 2022

Υπόχρεοι υποβολής στοιχείων

ΣΤΑΔΙΟ	Δραστηριότητες παρ. 4 άρθρου 20 ν. 4819/2021	
Πρωτογενής παραγωγή	α1	Πτηνοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις και υδατοκαλλιέργειες, κατηγορίας Α και Β ν. 4014/2011
Επεξεργασία και μεταποίηση	α2	Εγκαταστάσεις επεξεργασίας και μεταποίησης τροφίμων και ποτών, κατηγορίας Α και Β ν. 4014/2011
Λιανική πώληση και άλλη διανομή	β	Αγορές τροφίμων
	γ	Υπεραγορές τροφίμων (super market)
Εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης	δ	Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα > 100 κλινών
	ε	Μονάδες υγειονομικής περίθαλψης, κατηγορίας Α ν. 4014/2011
	ζ	Ξενώνες, κατηγορίας Α ν. 4014/2011
	στ	Επιχειρήσεις τροφοδοσίας με ετήσιο κύκλο εργασιών > 300.000 €
	η	Επιχειρήσεις μαζικής εστίασης με ετήσιο κύκλο εργασιών > 500.000 €

Η καταχώριση των στοιχείων πραγματοποιείται ενιαία από τον φορέα λειτουργίας της επιχείρησης

Γενικές κατευθύνσεις μέτρησης αποβλήτων τροφίμων σε εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης (1/3)

Το **σημείο εκκίνησης** για τη μέτρηση των αποβλήτων τροφίμων είναι το σημείο παράδοσης των προϊόντων τροφίμων από την επιχείρηση χονδρικής/λιανικής πώλησης στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης που παρέχει υπηρεσίες εστίασης.

Σε μεγάλες αλυσίδες εστίασης που περιλαμβάνουν και δραστηριότητες διανομής, το σημείο εκκίνησης για τη μέτρηση των αποβλήτων τροφίμων είναι το κέντρο διανομής της ίδιας της επιχείρησης εστίασης. |

Ιδιαιτερότητα του σταδίου αυτού της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων είναι ότι, ενώ η επιχείρηση πουλά - παραδίδει τρόφιμα υπό τη μορφή γευμάτων, λογίζεται ως τελικός καταναλωτής. Επομένως, το σημείο τερματισμού για τη μέτρηση των αποβλήτων τροφίμων είναι ο κάδος απορριμμάτων.

Γενικές κατευθύνσεις μέτρησης αποβλήτων τροφίμων σε εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης (2/3)

Τα απόβλητα τροφίμων συνήθως παράγονται κατά την αποθήκευση των τροφίμων και την ετοιμασία των γευμάτων στις εγκαταστάσεις μιας επιχείρησης υπηρεσιών εστίασης, αλλά και κατά το στάδιο κατανάλωσής τους (μετά την πώληση/ παράδοση των γευμάτων), με εξαίρεση τις επιχειρήσεις υπηρεσιών εστίασης που παραδίδουν γεύματα κατ' οίκον (take-away) τα οποία προσμετρώνται στο στάδιο των νοικοκυριών.

Γενικές κατευθύνσεις μέτρησης αποβλήτων τροφίμων σε εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης (3/3)

Έχοντας υπόψη τις προϋποθέσεις για να καταστούν τα τρόφιμα απόβλητα, χαρακτηριστικά ρεύματα αποβλήτων τροφίμων από τα εστιατόρια και τις επιχειρήσεις υπηρεσιών εστίασης είναι:

- ✓ Απόβλητα τροφίμων κατά την παρασκευή των γευμάτων
- ✓ Υπολείμματα γευμάτων στο πιάτο
- ✓ Μη καταναλωμένα – περισσευούμενα γεύματα (π.χ. μπουφέ τροφοδοσίας, γεύματα νοσοκομείων και ξενοδοχείων)
- ✓ Προϊόντα που δεν είναι πλέον κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο (π.χ. ληγμένα τρόφιμα, αλλοιωμένα τρόφιμα)

Απαιτούμενα δεδομένα από τους υπόχρεους *Παραγωγή Αποβλήτων Τροφίμων*

Καταχώριση δεδομένων από την επιχείρηση, με βάση τον τελικό προορισμό και ανά στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού

Μεταποίηση αποβλήτων τροφίμων φυτικής προέλευσης σε προϊόντα εκτός διατροφής, εξαιρουμένης της ζωοτροφής

Απευθείας διάθεση στο έδαφος επ' ωφελεία της γεωργίας

Κομποστοποίηση - παραγωγή εδαφοβελτιωτικού - λιπάσματος

Αναερόβια χώνευση - παραγωγή βιοαερίου

Αποτέφρωση

Υγειονομική ταφή

Συλλογή από Δήμο (αν δεν είναι γνωστός ο τελικός προορισμός)

Άλλος προορισμός (υποχρέωση καταχώρισης προορισμού σε ελεύθερο κείμενο)

Δεν απαιτείται αντιστοίχιση με κωδικούς του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (ΕΚΑ) και με εργασίες ανάκτησης R ή διάθεσης D (βλ. άρθρα 7 και 75 ν. 4819/2021).

Απαιτούμενα δεδομένα από τους υπόχρεους *Στοιχεία Πλεονασμάτων Τροφίμων* *στο πλαίσιο της πρόληψης*

Συλλογή στοιχείων για δωρεά και αναδιανομή τροφίμων για ανθρώπινη κατανάλωση, καθώς και της διάθεσης στην αγορά για ζωοτροφή από την ίδια την επιχείρηση ή από επιχείρηση ζωοτροφών

Καταχώριση δεδομένων με βάση τον τελικό προορισμό

Δωρεά για ανθρώπινη κατανάλωση

Άλλη αναδιανομή για ανθρώπινη κατανάλωση, όπως διάθεση στην αγορά για μεταποίηση σε άλλα προϊόντα διατροφής

Διάθεση στην αγορά για μετατροπή σε ζωοτροφή από επιχείρηση ζωοτροφών

Διάθεση πρώην τροφίμων στην αγορά ως ζωοτροφή από την ίδια την επιχείρηση (που λειτουργεί και ως επιχείρηση ζωοτροφών)

Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Δ/ση Διαχείρισης Αποβλήτων
Μεσογείων 119, 11526 Αθήνα
Τ: 213 151 3199
Ε: s.mani@prv.ypeka.gr

Στάδια αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων

άρθρο 1 Απόφασης (ΕΕ) 2019/1597

1- Πρωτογενής παραγωγή

2- Επεξεργασία και μεταποίηση

3- Λιανική πώληση και άλλη διανομή τροφίμων

4- Εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης

5- Νοικοκυριά